

Redactat de NICU STEJEREL.

Redacția ARAD, Mikes Kelemen utca 8/10.

Toate manuscriptele să se trimită la adresa aceasta.

Cucu despre frumsețea limbilor.

(Urna are.)

Căldurile mai scâzuseră, că mă rog era luna lui Pârjoi. (August). Și dacă luna lui Iuliu are drept la numirea de «Cuptor», atunci mai ales August are drept a fi botezat cu numele de «Pârjoi».

Dar nu pentru aceea au scâzut căldurile pentru că eram în luna lui Pârjoi, ci fiind că renul o lua la dealuri, prin păduri umbroase.

Sate mai mici și mai mari, respirate, ca făcând orbului pe coline, dau ochilor înholbați panoramă.

Poșocul meu se întinsese pe o laviță și horăna de credeală că mină grăsunii la pășune.

Pe la stațiuni o mulțime de fetițe dragăse își imbiau călătorilor apă de izvor răcoritoare și poame gustoase.

La Rogoz stă trenul mai mulțisor. Aici mă am dat jos, ca să ne mai întindem labele, și poșocul să își netezească barba. Apoi am mai cumpărat pere de la o fetiță românească, frumoasă și draguță, deși fugiau ochii după ea. Avea ochi negri pătrunzători.

Se supăra rău, când o agrăiau în limbi streine.

Fetița asta draguță purta un costum crișănesc, și colea la chip și formă, deși era mai mare dragul s'o privești.

Par schimbă ea draguțul ei costum național, pentru de manșulele ei, nici cu cele 300 rochii

și fuste ale vice-reginei din China: nevasta lui Li-Hung-Cing-Ciang-Ciong-Ciung-Lung-Pung-tr-uc-Frouc, împodobite cu 500 galbeni; nici cu hainele de mireasă a moștenitorului de tron din Japonia.

Dar trenul flucre. Noi pe n'trecute la vagoane. De sus mai aruncăm cite o privire la frumoasa cu perele și apoi-haid!

Dela Holod, în partea dreaptă se întinde o frumoasă câmpie «Cheșa» cu sate mărunte și dese, și cu un turn turcesc de pe la anul 1500.

Pe când ajungeam la Șoim era de cătră țesară.

Soarele, obosit și el de zorul zilei își mai aruncă obosit razle sale aurii întinse de după spatele unui nor alb, ce se vedea peste turnul bisericuței din Șoim.

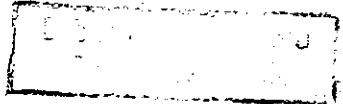
Blânda lună se ivește și ea la răsărit și se urcă — ajutată de bieții moși — pe bolta cerului ca o regină stăpânitoare, strălucind și ogliindu-se în apa verzuie a Crișului încungiuat de salcâmi stufoși.

Fermecați de acest făimos și măreț amurg ne trezim — adevă se trezește adurmitul meu de poțoc — că suntem ajunși la — Beiuș!

Luna multă se dă jos și o ia spre oraș.

Urcăm și noi într'o birjă și dăm înainte.

Eram găzduiți la rudenii.

O familie română, ca a lui nenea Ilarie Crișan, rar se mai găsește.

Nenea Ilarie e meșter argăsitor. Mare meșter și ține multe cafele.

Vorba vine: «Cafe bune, cost bun, așa maiestore».

La el am stat o săptămână.

Gazda bun, cost și mai bun, de lucru nămică.... Cum nu-i sta?

Mai ales că poțocul meu se momise la grăunțe, iar eu la raci de pe vale.

După ce am isprăvit cu cercetările prin draș, am luat-o pe sate.

În B. Lazuri, nori grei se grămădeau tot mai mult de asupra hotarului, și abia ajunși acasă la unul dintre cei mai bрави notari de român ce am avut noi vre-odată.... (Dumnezeu să-l ierte pe fericitul Teodor Oancea!) S'a descărcat o tempestată groaznică cu vijor, grindină și rupere de nori.

Ferbea văzduhul ca un iad! Bubuiau norii ca tunurile la Plevna!....

Năvălea apa dela deal ca turbată și ducă eu sine tot ce-i stătea în cale: garduri întregi, stâlpi, porți, ușe, tot felul de unelte economice, până și stoguri de grâu porșorei de fân, etc.....

Grindina, pe la satul vecin, Negru, spărșese până și acoperișul de pe case; peste dorumbiște credeau că au dat năvălind bărbani.

«Tempestată a trecut,

Vremea este lină,

Dar bietul meu de poțoc

Ne'necetă suspină!».

Așa erau și bieții locuitorii de pe acolo: tremurau și suspinau!

Eu aveam teamă, că apa va duce și pe bietul meu poțoc, dar el a scăpat ca prin minune: într-o gaură (pivniță) cu vin!

Mâne-zi, iarăși vreme frumoasă. De drag s'o bagi în sân, despărțindu-ne de bunul prieten Oancea, am luat-o spre «Stâna de Vale!».

Admirabil loc de cură climatică.

Călătoria până acolo e obositoare, că ai să mergi 4-5 ciasuri, dar e foarte plăcută și recreatoare, că te duce calea tot prin păduri seculare de fagi și brazi în mărime uriașă.

Trecând astfel muntele Bihorul, te cobozi spre măreța «Stână de vale».

Aici apoi se inspiră aer de munte și să bei apă din «Isvorul minunilor».

De-asupra «Stânei de vale» sînt înșirate pe coastele munților stânele ciobanilor cu caș, lapte, zăr.... Să tot mănânci și să bei — dacă ai parale!

Am fost, am văzut și am venit!

Ce să faci, dacă ministrul de înaintă a dat faliment!

— «Bogăț și bine» — cum zic bihoreni că noi mânezi ne trezirăm iarăși la Beiuș. Iar dela Beiuș spre Oradea și Arad către ca

Și acum să vă spun povestea cu «frumșetea limbilor».

Pe drum ni-s'au asociat și niște unguri. Inșă de cei buni patrioți, cari vorbeau limba de bine și românește.

Sau început anecdotele.

A venit apoi vorba despre «frumșetea limbilor». — Ungurul nostru — și a lui Măgra — ținea sus și tare: că nici un limb din lume nu-i așa frumoasă și sonoră (zeteș) ca a lor.

Vorba românilor: «Tot țigarii și lauda-i!».

Și cîoara zice: că puț frumoși ca ea, are nici o pasere din lume!».

— «Sunt și alte limbi frumșe, zice dar nu ca a noastră!».

Văzînd eu că unгурul nu se înmoaie, pus următoarele întrebări:

— Să-mi spui d-ta, cum să zice unгур secretar?

E1: «Titkár».

Eu: Așa-i ziceți acum, dar cum ia mai de demult.

E1: «Titoknok».

Eu: Și acum?

va fi: titok-nok-ok.
Dacă secretarul ate nevastă, aceea va fi ti-tok-nok-né. În plural: ti-tok-nok-nék cinat în dativ va fi: ti-tok-nok-nék-nak. zău, să mai zică cineva, că nu e sonoră «zeteșă» limba care are nevoie de atâtea: nok, nék, nak, nek». Ce sufixe dragălaș fel. Alt exemplu: cum veți zice ungurește, greci, cinci turci au dejunat de cinci ori dovleci (hostani) verzi?...
E1: Ôt görög, ôt török, ôtször ôt ziköt fröstökölödöttök!

Prea bine. De tot «zengzeteșă».

Alt exemplu:

Eu: Cum ziceți voi în genera, cătri țuni?

E1: Lábbeli.

Eu: Dar cătri ce?

E1: Házbeli.

Eu: Dar cătri lucruri semnificative?

E1: Irásbeli dolgok.

Eu: Atunci de bună seamă și a cele, din cari voi beți bere, veți zice: be-i!.....

Pe când să-i înșir și alte exemple, a sursat trenul de Arad, și a trebuit să ne despărțim, lăsându-i să se mândrească și pen departe cu frumșetea limbii lor și cu nore!

Hora țărănilor.

Așa-i mândra mea la față,
Ca roua pe iarbă creată;
Așa-i mândra mea la gene,
Ca roua la Sinziene;
Așa-i mândra mea la buze,
Ca roua pe cucuruzel!

Frunză verde lemn crengat,
Fii-ai mândră cu păcat,
Că tare n'ai farmecaf,
C'un sărut ne mai uitaf.

Bătămi-te mândră băță:
Bătămi-te vințuțe

Ca pe mine gânduțel!
Și te-ajungă mândră — ajungă:
Ajungă-te dorul meu
Chiar la prânzisorul tău:
Să nu poți mândro prinzi,
Pîn' la mine nu-i gândii!

Frunză verde rozmarin
De cu seară am să vin

Dar viu mândro mai de vreme,
Că-s departe și m'oi teme,
C'am dușmani prea mulți în sat
Și d.uzul mi măsurat.
Ii cunosc eu foarte bine,
Că duc minie pe mine.
Las' să ducă, poate-o 'n pace,
Că eu tot iubesc ce-mi place.
Poartă ei cif' vor mai vrea:
Eu tot 'in de mândra mea!
Poartă ei măcar un an,
Eu de ei habar nu am!

Pe mândra ce-o am acuma,
N'aș da-o pe toată lumea,
Că eu lumea n'am ce face,
Dar cu mândra fac ce-mă place!

Frunză verde de piper,
Multe stele sunt pe cer,
Și mai mari și mai mărunte,
Și mai mici și mai rotunde,
Dar ca luna
Nu-i nici una
De frumoasă!

Luminoasă
Și ca mindra drăgostoasă.
ȘTEFAN COTREANT, june în Răcășdia.

Frunză verde, verde iești,
Am o mindră 'n Herendești,
Nu-i nici naltă, nici nu-i groasă,
Nici la față așa frumoasă;
Nici bogată ca alfa,
Da-i tocmai de sama mea!

E cam bălă, cam negruță
Și-mi place cînd e desculță,
Cu poalele sufucate,
Cu cătrînja într'o parț,
Cînd o văz înima-mi arde!

Cine n'are nici un dor,
Trăiește 'n lume ușor,
Că n'are de povestit
Nici trăiește năcăjit.
Dar eu dacă mă dorese
Cu mindra să mă 'nfilnesc:
Tare mult mă năcăjese,
Cînd o caui și n'o găsece!

Mîndruță cu părul creț
Te cunosc sara pe mers,
Pe mesul picioarelor,
Pe pu țara poalelor;
Că te porti tare 'nfoiată
Cu cătrînja sufucată,
Cu cămașa la cea nouă,
De-mi rupi inima în două!

După mindra mă prăpăd,
Cînd pe la Lugoj o văd.
Mindră, codru 'mbătrînește,
Dorul tău mă prăpădește.
Pagubă mindră de tine,
Că nu ești mai flagă minei
Pagubă de Dumnezeu,
Că nu șezi pe stădul meu.

Fămă Doamne, fămă crin
La mindră a mea pe sin;
Fămă Doamne-o vrăbiuță
La mindră a mea 'n căsuță:
S'o văd eu și zi și noapte,
Totdeauna pîn' la moarte.

NOVAC DAMASCHIN, june în Herendești.

Nu crede mîndruță bîac,
Că ce-i astăzi n'o fi mine.
Azi ești pup de mîzărîcă,
Mine floare de urzică;

Azi ești pup de trandafir,
Mîne spic uscat de șîr,
Azi ești trandafir roșat,
Mîne iarbă lingă gard.

Cine n'are drăguț drag,
Pînă-î lumea-i toț betăg.
Mă știu eu chiar de pe mîne:
Pînă-î lumea nu mi-e bîne!

Citu-î lumea și țara!
Nui drăguță ca ș'a mea,
Nici în față, nici în dos,
Nici la sărutaj frumos!

Pîpîrîg de pe părău,
Ia drace bărbatul meu,
Să mă scăp d'un nîță-ău;
Vino drace de-l omori,
Că mă bate de cupțor
Și n'am de el nici un spor.

Dulce-î gura la mindra,
Ca și vara perseca;
Dulce-î gura la Ielița
Ca și vara lîbinița;
Dulce-î gura mindrii mele,
Ca și fagurul de miere!

Frunză verde de pe bălă,
Dragă-mi nevasta naltă,
Că-mi dă gură peste poartă;
Dar care-i mai mitutea
Se trudea și n'ajungea:
Rupse gardul de la șură,
Și se fură de-mi dă gură!

M. C. PUȘCA, june în Zăguzent.

Frunză verde bob și linte
Mîndro tu ești prea cumînte
Odată m'ai înșeluit
Cînd la tine am venit
Tu cătră mine ai spus:
Că bărbatu tău s'o dus
Și-el o fost în sobiță
Cînd te-am țucat în guriță
Și atunci ei s'o uitat
Și în mîna o luat
Un par mare spintecat
Ș'pe mine m'o luat
Peste șele a mă lovi
Pe mindra o chinu
A legat'o de un măr
Și din cap îi smulgea păr

Și a legat'o de doi pruni
 Și cu parū peste mini
 O bătea și o scūpa
 Și din gură ia zbera
 Măi bărbate nū mă bate
 Că tū îți faci nūmai păcate
 Atunci eu așa i-am zis:
 Cătră ia așa am spus:
 Fune dracu tine draguță
 Proastă ai fost ca o vacuță
 Că umbli iarnă desculță
 Și vară fără cirpuță.
 Frunză verde de sub pruni
 Se însurără doi juni
 Și ș'au luat mūieri plăcute
 Numai dracu căs cam slute
 Că-s cū nasu ca o piatră
 Și cu gura spintecată
 Frunză verde iedera
 Cîntă cucu Vinerea
 De jalea lu mindruța
 Ș'asa cu cîntă de cu jale
 Frunză iarba toată piere
 Cînd vede umblînd pe cale
 Un june și o fată mare
 Junele așa zicea
 Și cătră fată grăia
 Noi mergem colo sub nuc
 Să dormim la umbră deasă
 Dragostea din noi să iasă
 Că de mult noi ne dorim
 Amîndoi să ne întîlnim
 Dar acu ni-am întîlnit
 Hai să mergem la iubit
 La iubit în grădiniță
 Unde îți dădeam guriță.
 Frunză verde de smochini
 Mai și amar cînd ți pe lini
 Cînd umbli prin țări străini
 Cînd ți inima tot rea
 Nu-ți vine în cap dragostea
 Frunză verde de trifoi
 Drag îmi e în sat la noi
 Că-s mîndre cu buze moi
 Cînd vrei ale săruta
 Îți vine să-i muști gura
 Că-i cu buza roșie
 Și la ochi cam negrișe
 Frunză verde de sălcuță
 Rău cînd n'ai nici o draguță

Cu ia să-ți mai petreci
 Vara cînd mergi pe livezi
 Cînd vinū o crește mare
 Hai mîndruțo la culcare
 Vara cînd îi la plivit
 Multe fete-s de iubit
 Dar este și nevăstuță
 Nūmai dracu că-s prostuță
 Că ele că au bărbatu
 Cînd te prinde-ți sparge capū.

Culese de George Calicole din Belinți, Bănaț

Pe ulița casei mele
 Busuioc și viorele
 Dar cine li-o sămănat?
 Din clopul bade-o picat.
 Unde o picat câte un fir
 Să răsără trandafir.
 Unde o picat cite un bob
 Să răsără busuioc.

Mulți îmi strigă mie'n sat
 Ca să fiu talpă la iad,
 Dar de ce talpă să fiu?
 Că n'am omorît de viu
 'Am iubit ce mi-o plăcut
 'Alte rele n'am făcut!

Lelișoară dela vamă
 Taie un pui și ne fă zămă
 Că, cînd vei veni la noi
 Pentru unu ți-oi da doi
 Și de vei trece p'aici
 Pentru unul voi da cinci.

Pe marginea de obor
 Merg badea cu mult dor
 Cu minile sămănînd
 Și din gură cuvîntînd,
 Să te faci grîule nalt
 Să stai drept la secerat
 Ca mândra la sărutat.

Acleo mîndro de departe
 Prindemaș cu tine frate!
 Dar să pot cum te-ai mai bate
 Dar mis minile legate
 Cu'n fir de mătăsă neagră
 Nu te pot bate de triabă.

Soro surioara mea
 Ai mîncat din viața mea,
 Otravă ai pus în vin
 Pentru 'n cîine de străin,
 Otrăvești omul de viu,

Că tu porți otravă 'n piept
Otrăvești și omul drept,
Și apoi când te-i mânia
Și cu mine-i face așa.

Asă lelea pe uliță,
Data ca o păuniță,
Ia-mă bade, ia-mă dragă
Că cu nime nu-mi fac treabă
Eu lele nu te-oi lua
Căci mă tem de dumniata,
Căci tu porți otravă-n brâu
Otrăvește omul de viu.

Crește grija, crește, crește!
Ca și frunza te sprește,
Inima ne 'ntinereste
Fără fața o increțește,
Perii capului albește!

Lungu-i drumu la Rodna
Ce l-o făcut badița,
Pân la lelea Maria
Până calea a făcut
Trei părechi de cismă a rupt,
Și-o pereche de papuci
A stricat umblând pe aici!

Lele lelișoara mea
Asta crede-o că-i așa
Nu te spăla cu săpua
Că nu poți umbla de soma.

Măru-ți roșu pădureț
Badeo slugă și măreț,
Boi, carul, nu-s ai lui
Numai pleasna sbiciului.

Mândra mea din Măgura
Semu îmi face cu mâna
Că mergio-i pe scara ori ba?
Dar și cu îi fac cu capu
Să mai meargă și la dracu,
Și mândra s-o supărat
Și de atuncia mo lăsat,
Mo lăsat că am lăsat,
De aceia s'o supărat.

Nevasta cu bărbat mic
Nu lucră ziua nimic
Fără șade pe cel prag
Cu așa băg-n ac
Și se uită peste gard
Să vadă pe cine-i drag.

„Coliba“ lui Nicu Stejărel și palatul „Tribunei“.

»Nicu Stejărel« e un spirit, un
duch plin de viață națională, pururea
tînăr și vesel. Dar acest spirit eșit din
popor sărac, e nevoit să stea cu locu-
ința într'o »colibă« tot săracă, care a-
cum mai începe a se și învechi, ca toa-
te cele din lume, (afară de spirite) și ar
avea nevoie de nescari propteli, ca să
nu se dărînce.

Cînd, înainte cîi 14 ani și-a luat fiin-
ță, aici în Arad, »Tribuna Poporului«
(Tribuna de azi) într'o colibă cu chi-
rie, în mijlocul unei sărăcii cu pinteri,
acest Nicu Stejărel (azi alungat dela
Tribuna) a muncit, alături de fiertatul
Ioan Rusu Șirianu, aproape opt ani,—
mai de tot gratuit.

»Tribuna Poporului« începînd de la
No. 1 — de probă — apărut în Orăștie
și cei următori ani de an poartă în co-
loanele lor articole, nuvele, și poezii po-
porale cu iscălitura lui Nicu Stejărel,
care azi nu mai are loc printre munci-
torii »Tribunei«.

Atunci, Nicu Stejărel cu fală era nu-
mit: »poetul curții« adecă al »colibeii«
»Tribunei Poporului«.

Atunci, cînd de sărăcie muncitorii cu
peana nu se puteau plăti: atunci Nicu
Stejărel era foarte bine văzut la foaic.

Colaboratorii angajați, de sărăcie ori
fugiau, ori, sătui de bățul pribegiei își
făceau moartea.

Fiertatul slovac Gustav Augustin, un
om blind și foarte de omenie care scria
perfect în limba română, angajat la
»Tribuna Poporului«, după ce și-a a-
manetat (zălogit) și ultimul palton, dî-
pă cum mi-se plîngia în redacție ina-
inte de moarte, fiind om mai în vîrs-
tă n'a mai voit să ia toiagul pribegiei
ci s'a dus la locuință, s'a culcat pe spa-
te și și-a tras — prin gură — un glonț
în cap!

Astfel și-a pus capăt sărăciei și unci

vieți zdrobite, dar plină, de muncă cinstită!

Un alt colaborator nefericit, Ioan Brînda, lăsându-și pe masă toată a-verea: un singur crucer, s'a spînzurat de ușa locuinței!

Ceilalți colaboratori angajați, cari precum veneau, așa mergeau, neputînd trăi din sărăcia foii.

Cu vreme însă foaia s'a îmbunătățit materialmente și fondul i-a crescut, că azi are palat și cite șapte redactori și corespondenți plătiți pe lună cu sume de la 200 cor. în sus.

S'a apropiat de palatul »Tribunei« și Nicu Stejărel și a cerut să muncască și el pentru vre-o propteală pentru »Coliba« lui — dar n'a căpătat.

Nu se mai potrivește »coliba« cu »palatul«.

Și bietul Ioan Rusu Șirianu înaintea de a vedea palatul »Tribunei« sale, a trebuit să-și ia bățul pribegiei și să meargă în țară: ca să moară în colibă cu chirie, încunjurat de iubita lui familie și de neagră sărăcie!

Cînd ne-am despărțit, mi-a zis cu ochii plini de lacrimi: »Adio! Nicule, în scurtă vreme plec, și nu cred să ne mai vedem!... Vezi trebuie să plec și eu de aici!... Tu mă înțelege!«.

Și l'am înțeles!...

Ne-am îmbrățișat frățeste, ne-am plîns unul altuia necazurile și ne-am despărțit — pe vecie!

Îmi prorocișe sărmanul! Azi în palatul »Tribunei« stăpînesc domni și domnișori moderni, cu minte mare și cu vederi largi, cu cari — firește — nu se mai potrivesc vechituri ca »sărmanul Nicu Stejărel« și hodorogita lui »colibă« pentru proptirea căreia »Tribuna« nu mai are nici o propteală.

Dar se cere dela ea să stea sus și fără sprijin, că de nu, i-se dă foc!

Un nebun a și aruncat asupra ei un tăciune, cu scop ca s'o aprindă, dar n'a succes.

Vorba rominului din jurul Aradului »Ciufal te ciufulește, căznă te căznește!«

Nicu Stejărel însă își va susține »coliba« — măcar și cu ajutorul »altora« și nu se va lăsa de risul nimănui, batăr să crepe dușmanii de ciudă!

Nicu Stejărel a fost, este și va fi un spirit, un duh plin de viață națională, pururea tînăr și vesel!

Dacă »coliba« e săracă — bogat e Dumnezeu!

Pe ruinele amorului

(Sau »răbdare și tutun« cum zice profetul Mohamed.)

S'a isprăvit și cu iubirea noastră
Din tot ce-a fost s'alese numai praf,
De-acî nainte nu te voi mai duce
Ca pîn'acum, la cinematograful.

Și nici n'o să-ți mai cînt din mandolină
Poeme, serenade, poezii,
»Adio« zi-i plimbării cu tramvaul
»Adio« fericirii tale zi-i.

Ce trist, ce trist, cînd firea e în floare
Cînd pe pămînt întinereste tot,
Să simți că se sfîrșește tot amorul
Spunîndu-ți să te ștergi frumos pe bott!

Ab, nu credeam că-n locu-mi prefera-vei
Un spilcuit de sublocotenent, —
În locul meu, poet cu plete blonde
Cu suflet larg, cu nume, cu talent.

Așa e soarta noastră tuturor:
Pe Dante înșelat-a Beatrix,
Laura înșelat-a pe Petrarca....
În ființe, toți poezii dat-au chix!

Mă duc... și-n urma mea rămîne numai
O șoaptă... o lumină.... un blestem....
Trecutul nu-mi mai trece 'n minte, dragă,
Și nici în vise n'o să te mai chem.

Un plop suspină 'n seara caldă, tristă
Salcimii ning petale albe, mari
Parfum de flori plutește împrejuru-mi,
Și simt cum din gîndire îmi dispari.

»Adio, m'ai trădat, bine,
Nu-ți fac onoarea, ca să mă răzbun,
»Adio.... să-ți trăiască oșteru
Iar tu, biet bard, -- răbdare și tutun!
Botoșani, 1 Mai.

Don Ramiro

Vorbina de program a lui Stoianovits la Manceovăț.

Argumentele administrației la alegerile
libere din Ungaria.

Până când oare tot așa ?